

Allt blir inte som man tror, inte som man planerat. När Bodil Malmsten lämnade Sverige för att bosätta sig i Finistère var hon säker: Här ska jag bo. Åtta år senare går ”allt åt helvete” och hon tvingas sälja, packa och flytta. Vi ringde upp henne i hennes nya lägenhet i södra Frankrike och frågade: Vad var det som hände?

TEXT CHARLOTTE PEHRSON BILD SÖREN HÅKANLIND

FÄRVÄL FINISTÈRE

BODIL MALMSTEN HAR NYSS BÖRJAT komma på fötter igen, efter en av de mörkaste perioderna i hennes liv. Ett och ett halvt års nattsvart mardröm. ”Skulle jag känna vad jag känner skulle jag inte kunna fortsätta mitt dagliga liv med dess uppstigande, dess tidningsläsande, dess ätande av måltider och mellanmål. (...) Därför känner jag inte efter vad jag känner. Jag bara låtsas som om ingenting hänt”, skriver hon i *Sista boken från Finistère* som just kommit ut.

Även om det är det litterära jaget som håller på att förlora sig själv i sorgen – och det är viktigt att skilja på dikt och verklighet för Bodil – så berättar hon, på telefon från Frankrike, att det har varit så för henne privat också. Bara mycket, mycket värre.

– Det komiska är att när jag åkte mot Atlanten, mot Finistère, för åtta år sedan, så gick allting så bra. Jag hade tur med exakt allt. Francen var billig, jag sålde lägenheten i Stockholm, köpte huset, allting var bra. Och sen när jag ska göra motsvarande historia så går det åt helvete. Allting åt helvete.

Det var år 2000 som Bodil Malmsten packade väskan, satte sig i bilen och körde mot havet, mot Atlanten. Mot ett hus med en trädgård i Finistère, som hon bara sett i en broschyr över fastigheter till salu. Varken barn eller föräldrar att ta hand om. ”Det var den totala friheten.”

Om sitt första, ljuvliga år skriver hon i *Priset på vatten i Finistère* (2001). Här ska hon bo.

Hon lovar sin förläggare Eva Bonnier att skriva en lättsam

uppföljare om det litterära jaget och Madame C, som ska komma strax efter. Men det drar ut på tiden. Det vill sig inte.

Så inträffar katastrofen. Hösten 2006 tvingas hon sälja sitt älskade hus, lämna sin älskade trädgård, sina grannar, utsikten över havet och tidvattnet som hon ”längtat obehogat efter” sedan ungdomen.

Bokens jag säger ingenting till någon. Håller det hemligt till och med för sina närmaste. Så länge det går, tills flyttfirman kommer och hämtar allt.

– Det är ju som det är ändå. Hela kulturen om att ”det blir bra bara man pratar om det” tycker jag är en enda stor bluff som hela världen tycks ha gått på.

Den nya bostaden, en lägenhet i en stad nära Nantes, visar sig vara ett fuskbygge. Det finns ingen ände på de dolda felen.

I boken skriver du att absolut ingenting fungerar – låset, varmvattenberedaren, luftkonditioneringen, de elektriskt manövrerbara fönsterjalousierna, porttelefonen som bara tjuiter när någon ringer på, spolmekanismen på toaletten ... Var det verkligen så här illa?

– Det var värre! Oj, vad mycket pengar jag har förlorat.

Du låter ”de tre onda männen”, försäljarna, representera en ohöjld ondskasom du aldrig tidigare i ditt liv stött på. Men även flyttgubbarna låter som monster. Hur kunde porslin, lampor, litteraturpris, tavlor, ja allt ömtåligt, gå sönder? Hade du inte packat ordentligt?

– Jo, jag hade packat jätteordentligt, men de var inte kloka, de var som galna djur. Hade jag tagit med det i boken hade det blivit alldeles för skruvat. De bara slängde ut grejorna.

Klagade du?

– Det gick inte! Man skulle lämna in klagomålet genom rekommenderat brev en eller två dagar efteråt. Dels var jag i Sverige då, dels var jag helt knäckt. Det var uteslutet för mig att hinna gå igenom allt som var trasigt på två dagar och gå till posten och stå i kö och skicka iväg ett rekommenderat brev. Allt det finstilla var utformat för att man inte skulle kunna få rätt mot dem.

DET ÄR INTE SAKERNA utan förlusten av huset och trädgården som utgör den stora katastrofen. Men varför Bodil kände sig tvingad att sälja vill hon inte gå närmare in på. Problemen med avloppet och de uteblivna hantverkarna som beskrivs i båda böckerna från Finistère, bidrog till flytten. Men i stort handlar det om tiden och plikten – ”plikten mot andra människor och tidens inverkan på mitt människoliv”.

Vad menar du med det?

– Jag tycker att det räcker så. Det var inga yttre faktorer, som att någon slängde ut mig. Men tiden innebär att en människa blir äldre och att beroendet av att någon kommer och fixar saker i huset blir större.

Något liknande mörker som det hon levte i sedan flytten har hon bara upplevt i ungdomen. När hon låg på sängen och grät med brustet hjärta efter att en kärlekshistoria tagit slut. Även om det nu inte handlar om förlusten av en annan människa så är känslan i kroppen, känslan av att man inte kan röra sig densamma.

Hur har du lyckats ta dig ur sorgen?

– Det har jag inte lyckats med. Det har tiden gjort åt mig.

Trivs du där du är nu?

Tystnad i luren.

– Jo. Det tycker jag väl.

Sörjer ditt hjärta fortfarande ditt hus och din trädgård?

– Ja, det gör det nog, men det kan jag inte tillåta mig. Ett och ett halvt år av ett människoliv är ganska mycket när man är i nedförsbacke. Det är lång tid att bara skänka bort, någon måtta får det vara.

Jag har inte talat med Bodil Malmsten förut. Jag väntar mig en röst i andra änden av luren som berättar lika eftertänksamt och djupt som jag inbillar mig att hon skriver, och förvånas lite över rappheten, raketeten och skratten, som ofta hittar fram trots allvaret.

Hon talar om åldrandet – ”jag är ju jättegammal nu” (Bodil är född 1944), och hur extremt irriterande det är att behöva underkasta sig kroppens villkor. När hon skulle ut och springa längs med Atlantens strand i staden nära Nantes märkte hon hur det tog emot på ett sätt som det inte gjorde för 15 år sedan. Plötsligt var det som om hon skulle lära sig gå igen, sedan lunka och inte ens efter flera veckors träning kunde hon springa som hon gjorde förr i världen.

– Men jag har bra gener, alla i min släkt har blivit gamla.

Särskilt min farmor blommade upp på äldre dagar, när farfar hade dött, säger hon.

Vad tror du händer efter döden?

– Jag tror som jag skrev i en diktsamling på 1980-talet att man blir potatis, liksom. Man ingår i ett kretslopp. Jag tror inte att min ande kommer att fortsätta i någon form, jag kommer inte att sitta på ett moln och spela trumpet precis.

När jag frågar hur det är med franskan nu, om hon fortfarande säger att hon ska sätta *bulbes*, lökar, i sina lampor istället för *ampoules*, glödlampor, svarar hon att det beror på dagsformen och vem hon pratar med. Och hon vill gärna ta upp en sak när hon nu har tillfälle – vanföreställningen att det inte går att lära sig ett nytt språk efter en viss ålder.

– Om du är motiverad och du hamnar i en situation där du måste lära dig, så gör du det. Inte för att du är duktig utan för att du är människa. Jag är så trött på allt ont förtal om hjärnan. Om man får lära sig att någonting är svårt, så blir det ju också det.

MEN TILLBAKA TILL BOKEN. Tillbaka till Finistère. Tillbaka till det litterära jaget och den eleganta och bestämda Madame C, som boken i sin från början tänkta form egentligen skulle ha handlat mer om än vad den kom att göra när katastrofen var ett faktum.

Efter *Priset på vatten i Finistère* hörde många läsare av sig och ville komma och hälsa på Bodil och Madame C. De frågade efter vägbeskrivning och när de kunde komma.

I *Sista boken från Finistère* gör Bodil Malmsten klart att Madame C inte är något annat än en fiktiv figur. Hon vill tydligt slå fast att all fiktion är fiktion, att en bok är en bok.

– Också jaget är ett konstruerat jag med smala referenser. I verkligheten har jag barn och barnbarn och en massa människor omkring mig virtuellt och fysiskt, men det har inte det litterära jaget.

Samtidigt har de tragiska händelserna sin tydliga motsvarighet i verkligheten, något som Bodil inte hymlar med, även om hon vill lämna sitt privata jag utanför. Det värsta som finns är att öppna tidningen och se en bild på sig själv, säger hon.

Hon har sagt nej till att bli publicerad på franska för att slippa risken att behöva läsa en enda rad om Bodil Malmsten.

– Det blir alltid en sådan förfalskning på något sätt, hur bra det än är.

I Sista boken ... skriver du om sexualitet och den mogna kvinnans lust ...

– Det är skämtsamt!

Har du någon man i ditt liv just nu?

– Jag har massor av män i mitt liv, åtminstone tre. Men jag brukar nämna Mannen på min blogg.

Så det finns en man?

– Jag vet inte vad det betyder riktigt. Det är klart att det finns en man i mitt liv, det är klart att det finns flera män i mitt liv. Män är ... jag menar, jag tänker ju inte tala om vem jag sover med! Jag är inte sådan. ●